

מה כולם מחפשים ביהודי?

בראשית

תפקידו של היהודי בעולם הוא להביא אור רוחני ומוסרי לסביבתו. כשיצחק עוזב את אבימלך, ויעקב בורח מלבן, הרגישו השניים את החוסר הרוחני שנוצר ורדפו אחריהם להשיבם בחזרה, למרות שבתחילה לא רצו בנוכחותם.

סיפורם של האחים שטראוס

בתחילת המאה העשרים היו בארצות הברית שני אחים, איזדור ונתן שטראוס, שנודעו בין האנשים העשירים והמפורסמים ביותר בארה"ב. הם הקימו את רשת החנויות המפורסמת 'מייסיס' ועוד. הם היו מעורבים מאוד בקהילה, ועזרו להפיץ את הרעיון של שתיית חלב מפוסטר. הם האמינו שזה מאד חשוב ומאד בריא ולכן הם סבסדו את החלב הזה לטובת הציבור, וכן תרמו כסף לטובת עניי ארץ ישראל.

בשנת 1912 נסעו האחים שטראוס עם נשותיהם לטיול באירופה, ובעודם שם פנה נתן לאחיו איזדור ואמר לו: אם אנחנו כבר פה, כדאי לקפוץ לביקור בארץ הקודש.

צריך לזכור שבאותם ימים ארץ ישראל לא היתה אתר תיירות כפי שהיא היום. הארץ היתה מוכה במחלות רעב ועוני. אבל האחים שטראוס גילו אכפתיות כלפי אחיהם היהודים בארץ הקודש והחליטו לנסוע לשם כדי

לבחון מה קורה באותם מוסדות צדקה שהם תורמים להם בקביעות ולבדוק בכללות מה קורה בארץ הזאת.

אחרי שהייה בת שבוע ימים בארץ, התחיל איזדור לאבד את סבלנותו. "כמה גמלים, ישיבות ואתרי עתיקות אתה מסוגל עוד לראות? הגיעה העת לשוב לארצות הברית!", התלונן איזדור באוזני אחיו נתן.

נתן השיב לו: תראה עד כמה המצב חמור כאן. אנשים כאן זקוקים לעזרתנו וכיצד אפשר לברוח? איזדור הציע לו שאם הוא רגיש כל כך לסבלם של יהודי ארץ ישראל עליו לתרום להם כסף. נתן הסכים איתו אבל המשיך וטען שאנשים בארץ צריכים יותר מאשר כסף, "הם זקוקים להדרכה שלנו, הם צריכים את הרעיונות שלנו", אמר לאחיו.

האחים התווכחו. איזדור רצה לעזוב ולחזור לארה"ב, ואילו נתן התעקש להשאר בארץ. עד שאיזדור הודיע: אנחנו מתגוררים באמריקה וזהו המקום שלנו, אני ואשתי עוזבים אפוא את הארץ.

הסיפור הזה התרחש בחודש אפריל 1912. איזדור ורעייתו אכן חזרו לאירופה, טיילו מעט, והחליטו לרכוש כרטיסים לאוניה שמפליגה מאנגליה לארה"ב. איזדור רכש כרטיסים גם לאחיו נתן ואשתו כדי שיפליגו עמם באותה אוניה. הוא הבריק אפוא לאחיו שימהר לחזור לאירופה כי יש לו מקומות שמורים בהפלגה שיוצאת מסאוט המפטון לכיוון ניו יורק.

נתן עדיין התעכב בארץ ישראל והספיק לבקר במקומות רבים. הוא גם תרם כסף להקמת ישוב חדש ליד הים. כשהוא עזב את הארץ והגיע לאירופה הוא גילה שהוא איחר את ההפלגה לארה"ב. זו לא היתה סתם עוד אוניה, זו היתה אוניית הפאר המפורסמת בתבל ה"טיטאניק"²

ימים ספורים לאחר מכן התברר לו לנתן מאיזה אסון הוא ניצל. מאז הוא הקדיש את חייו לעזרה לאנשים ובפרט לתושבי ארץ ישראל. הוא נפטר בשנת 1931 ועל שמו נקראת העיר נתניה.

המרדף אחרי יעקב

גם בפרשת השבוע אנחנו קוראים על רצונו העז של יעקב אבינו לחזור לארץ כנען. ואכן בסוף ² חרף כל הקשיים ¹ יעקב אכן חזר לארץ.

הסיפור התחיל בכך שהוא עזב את באר שבע והלך לחרן כדי לשאת את רחל לאשה. הוא עבד עבורה במשך שבע שנים ולבסוף לבן רימה אותו והוא התחתן עם לאה. אחרי דין-ודברים לבן הסכים לתת לו גם את רחל לאשה לא לפני שהוא הבטיח שהוא יעבוד שבע שנים נוספות.

בינתיים חלפו ארבע-עשרה שנים וליעקב נולדו אחד-עשר בנים ובת והוא החליט שהגיע הזמן לחזור הביתה לאביו. הוא פונה אפוא ללבן ואומר לו "שלחני ואלכה אל מקומי ולארצי" (בראשית ל, כה). אולם לבן מבקש ממנו להשאר כאן בחרן, שכן הוא חש שכל הצלחתו נעוצה ביעקב, "נחשתי ויברכני ה' בגללך". ואכן יעקב נענה להפצרותיו של לבן ונשאר בחרן.

חלפו עוד שש שנים והנה יעקב שם לב שיש שינוי באקלים הפוליטי במקום. הוא שומע שבניו של לבן טוענים שכל האושר וההצלחה של יעקב אבינו בחרן באו לו מלבן, הם טענו ש"לקח יעקב את כל אשר לאבינו". זוהי טענה מוכרת מאוד, כל הכסף שהיהודי עשה נגנב כמובן מאיתנו התושבים המקומיים!

כך שמע יעקב וראה את הלך הרוח בין בניו של לבן. אולם לבן לכשעצמו לא אמר לו מאומה. אמנם הוא שם לב שלבן כבר לא מאיר לו פנים כתמול שלשום. אותו לבן שהתחנן בפניו להשאר במקום ונתן לו את הקרדיט להצלחה הפיננסית שלו, מראה לו לפתע פנים זעופות. "וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום". יעקב כבר הבין והפנים שחרן היא כבר לא בשבילו וצריך לעזוב את המקום ולשוב לארץ במהירות.

לפי ניסיונו הקודם, הוא כבר ידע שלבן לא יניח לו לעזוב את חרן ויערים בפניו קשיים ומהמורות. לפיכך יעקב המתין להזדמנות שלבן יעזוב את המקום לנסיעת עסקים, ואז הוא הזדרז וגייס את כל המשפחה המורחבת

שמנתה ארבע נשים ושנים-עשר ילדים, ביחד עם עבדים וצאן ובקר שהיו לו. מסתבר שזה לא היה פשוט לקום ולברוח²

כמה ימים לאחר מכן, נודע ללבן שיעקב ברח. הוא מיהר לרדוף אחריו, השיג אותו וטען כלפי יעקב: מדוע ברכת? אם היית מודיע לו שאתה עוזב הייתי משלח אותך "בשמחה ובשירים בתוף ובכינור" (לא, כז).

תישאר איתנו

סיפור דומה קראנו בשבוע שעבר בפרשת תולדות אודות יצחק. כאשר יצחק התיישב בגרר הוא חפר בארות וזרע את האדמה. הוא שגשג והצליח וכפי שהתורה מספרת "ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד". מיד אחר כך "ויקנאו אותו פלשתים". אבימלך לא התבייש ואמר במפורש ליצחק "לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד". יצחק עזב אפוא את המקום ועבר להתגורר בבאר שבע.

לאחר מכן ערך אבימלך ביקור פתע ביחד עם משלחת שלמה ועם שר הצבא אצל יצחק. בראותו אותם, פנה יצחק ואמר "מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלחוני מאתכם" (כו, כז). הסיפור הזה נשמע מוכר. בתחילה מבקשים מיהודים לבוא למדינה מסוימת כדי להבריא את הכלכלה. כולם יודעים שהיהודים הם חכמים ואנשי עסקים משובחים. כשהם מצליחים יתר על המידה³ מתחילים לקנא בהם ואז טוענים שהם עשו את הכסף שלהם על הגב של המקומיים ואז מגרשים אותם מהמדינה. חולפות כמה שנים והכלכלה שוב נופלת וצונחת ושוב רודפים אחרי היהודים⁴

ה' לצדך ואתה לצידנו

נשאלת אפוא השאלה, מדוע לבן באמת רדף אחרי יעקב, ומדוע אבימלך חזר ליצחק אחרי שהוא כבר גירש אותו מארצו? את התשובה לכך ניתן למצוא במילים שאבימלך אמר ליצחק על טענתו "אתם שנאתם אותי". הם השיבו לו: "ראו ראינו כי היה ה' עמך".

אחרי נטישתו של יצחק הם שמו לב לפתע שחסר להם משהו. הם הרגישו שהם אבדו אדם רוחני שהיה עבורם המצפן המוסרי. כשהם היו במחיצתו הם הרגישו קצת יותר קרובים לה', קצת נעלים יותר ופחות עבדים לכסף. את התכונה הזאת כולם מחפשים ביהודי.

זהו למעשה התפקיד שלנו. עלינו להתגורר בחרן, בגרר, בארצות הברית ובסין. אבל המטרה היא לא רק לנהל להם את העסקים הפיננסיים ולחזק את הכלכלה, עיקר מטרתנו היא להביא להם את דבר ה' ולספר להם שיש בורא ומנהיג לעולם. עלינו ללמד אותם שכל אדם ☐ גם לא יהודי ☐ צריך להתפלל לה', לבטוח בו, לאהוב אותו ולירא ממנו. עלינו ללמדם את המושג של תשובה וחרטה על העבר, ושיש עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשך בספר נכתבים.

(ראה 'לקוטי שיחות' כרך כה עמ' 127 וכרך טו עמ' 260).